

Țara Noastră

Fondator: OCTAVIAN GOGA

Director: ALEX. HODOȘ

BCU Cluj University Library Cluj

ANUL XVII Nr. 6

26

MARTIE

1938

IN ACEST NUMĂR:

Intre cele două internaționale de G. M. Ivanov; Haiducește de I. U. Soricu; Corporatismul românesc de arhitect I. D. Enescu; Anschluss-ul, problemă europeană de Ion Sân-Giorgiu; Centenarul „Gazetei Transilvaniei” de D. I. Căcu; Dela Schopenhauer la Nietzsche de Bucur Țincu; Austria care a fost de Laokoon; Despre un poet încă necunoscut de Toma Vlădescu; Pe drumuri de lumină de Dinu Roco; Insemnări; Literatura de scandal; Cetățeni poloni indezirabili; Organizarea sindicală a Statului italian; Comemorare; Relațiile polono-lituane; Influențe românești în Carpați; Japonia rezistă pe pozițiile ocupate; etc.

BUCUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. BELVEDERE 6, Et. V
ABONAMENTUL PE UN AN 250 LEI; PENTRU INSTITUȚII 1000 LEI

Un exemplar 5 Lei

Țara Noastră

Lupta între cele două internaționale

Cu cât mai aprins caută comuniștii din internaționala a III-a să se uniască cu socialiștii din Internaționala a II-a, cu atât mai mare se întinde răceala între ei. Faptul că, partidul socialist francez, cu conducătorul său Leon Blum, se arată foarte dispus pentru o colaborare guvernamentală cu partidul comunist francez, izbutind de vre-o doi ani a se coaliționa în „Frontul popular”. — nu schimbă situația de răceală și reciprocă neîncredere între cele două internaționale marxiste. Usirea nu s'a făcut între ele în conjuncturile prielnice de până acum, ceea ce ne dă certitudinea să afirmăm că ea nu se va realiza nici în viitorul apropiat. Încercările internaționalei comuniste se izbesc de refuzul ștatornic al socialiștilor, ceea ce va zădărnici alături și împreună cu alte multiple cauze realizarea frontului unic proletar din întreaga lume. Iar fără această blocare, în stil universal, al partidelor marxiste, se îndepărtează și întunecă pentru totdeauna perspectiva unei revoluții mondiale. Pentru cei ce urmăresc mișcarea marxistă în toate țările, este foarte interesant să știe „etapele și raporturile”, care există între cele două curente marxiste în încercările de a se uni și în situația lor permanent adversă.

* * *

Prima ruptură în social-democrația europeană s'a făcut — cum știe multă lume, — la Congresul socialiștilor ruși dela Londra în 1903, când au apărut la orizontul vieții socialiste bolșevicii și

menșevicii. De atunci și până astăzi lupta între cele două curente continuă, deși tot socialiștii ruși, deveniți din 1903 bolșevici, au fost aceia cari au luat în timpul din urmă inițiativa pentru constituirea frontului unic proletar internațional. Lupta a fost dusă în acest răstimp de 35 ani cu o înverșunare destructivă din ambele tabere. Se poate spune, și se poate dovedi — cum de altfel istoricienii socialismului arată în studii mari și amănunțite — că viața muncitorească din întreaga lume a fost umplută de certurile ideologice, de lărtuelile doctrinale, ba chiar și de exterminarea fizică între cele două armate marxiste. Desigur, dacă în Europa civilizată lupta între socialiști și comuniști, adică între evoluționiștii marxști și între revoluționarii intransigenți a fost dusă cu oarecare cavalerism și menținută pe un plan intelectual, în sânul socialiștilor ruși lupta aceasta a luat caracterul unei adversități, care s'a transformat în ultimii douăzeci ani într'un fanatism pustiitor.

Conducătorul războiului intra-marxist din partea bolșevicilor și a revoluționarilor intransigenți a fost Lenin. El a proclamat moartea internaționalei a II-a în toiu războiului imperialist din 1914—1918, la conferința dela Zimmerwald (Elveția), când s'a făcut cunoscut că socialiștii din țările beligerante votaseră bugetele militare ale guvernelor burgheze și capitaliste. Constatând că „proletariatul mondial a fost înșelat și trădat de către partidele socialiste, care compuneau Internaționala a II, — și în loc ca aceste partide să proclame transformarea războiului imperialist în războiu civil printr'o grevă grandioasă, generală și universală, ele contribuie la continuarea războiului imperialist”, Lenin rupe cu Internaționala a II și înființează în 1919, fiind acum „la putere”, Internaționala a III Comunistă. În modul acesta, proletariatul rus avea, cel puțin formal și dictatorial, un organ de atac, care atrăgea în planul lui de luptă partidele comuniste din întreaga lume. Internaționala a III devenea statul major al revoluției mondiale, o revoluție, care fără îndoială, nu se putea înfăptui decât dacă în prealabil ar fi fost învinsă Internaționala socialistă. Lenin ca șef al statului comunist și conducător al internaționalei comuniste a încercat — după obiceiul său de intelectual rus — să formuleze o justificare teoretică, specific marxistă, luptei sale împotriva marxștilor socialiști. Această justificare o găsim astfel formulată în vol. al XIII-lea al operilor sale complete: „Referitor la revoluția noastră” :

— „Ei, șefii Internaționalei a II-a se numesc marxști, dar au despre marxism o concepție caraghioasă în gradul cel mai înalt. Ei nu înțeleg ceea ce este decisiv în marxism: DIALECTICA LUI REVOLUȚIONARA. Chiar și afirmațiunea directă a lui Marx, că

momentele revoluționare cer un maximum de suplețe, le rămâne neînțeleasă”.

În alți termeni, expresia lui Lenin (și nu a lui Marx) „maximum de suplețe” înseamnă în înțelegerea socialistilor din Internaționala a II „maximum de oportunism” — adică maximum de adaptabilitate a doctrinei marxiste la realitățile economice din Rusia. Pentru marxistii socialiști, doctrina lui Marx nu era atât o doctrină revoluționar-politică, cât mai ales una dialectic-economică. Pentru socialistii europeni, marxismul avea valoare exclusiv în anumite condițiuni economice, fără de care orice revoluție, chiar dacă izbutește pe plan politic, pierde pe plan socialist, adică dispăre fără conjoncturile economice favorabile de care depinde succesul lui durabil. Pentru marxistii socialiști conta și contează baza economică necesară marxismului și nu exclus și în primul rând dialectica lui revoluționară, cum pretindea Lenin. „Un maximum de suplețe” în marxism ca doctrină, ca de altfel în viața oricărei doctrine, înseamnă alterarea progresivă și dispariția inevitabilă a doctrinei însăși. Teza socialistilor s'a verificat în justetea ei tocmai în imperiul comunist al lui Lenin: prin „dialectica revoluționară marxistă a fost cucerită puterea politică în Rusia, dar nu a fost creiată economia socialistă. Dacă mai târziu Troțchi acuză pe Lenin că a trădat marxismul și revoluția, el a avut în vedere ansamblul doctrinei marxiste care cere ca dialectica revoluționară să creeze neapărat și o economie socialistă — ceea ce în Rusia nu s'a întâmplat.

Ce a urmat în lumea proletară după înființarea Internaționalei Comuniste se știe de către toată lumea: războiul ideologic și persecuții sociale între cele două tabere. În Rusia partidul socialist a fost desființat, iar conducătorii lui mari și mici au fost parte omorîți, parte deportați în Siberia, și — firește — o parte a intrat în subsolul revoluționar antisovietic. Socialistii au fost declarați contrarevoluționari, trădători ai proletariatului, instrumente ale capitalismului și persecutați ca atare. În social-s'ii, acolo unde izbutiseră să ia puterea, ca în Germania imediat după războiu, au persecutat la rândul lor, desigur foarte perzistent deși nu în mod barbar, pe comunisti, cari încercau în fidelitatea lor leninistă să cucerească puterea chiar în lupte de stradă și cu greve zilnice. Se știe iarăși, cât de înverșunată a fost lupta dintre cele două curente marxiste în Franța, unde și până astăzi clasa muncitorească urmează în majoritate zdrobitoare pe socialisti. Nu a fost țară pe lume, unde lupta între socialisti și comunisti să nu se fi făcut cu o înverșunare pe alocurea monstruoasă. Istoria politică a tuturor țărilor, după războiul mondial, se poate lămuri în lumina luptelor de exterminare între cele două curente marxiste.

Astăzi — vede toată lumea — capitalismul este departe de a-și „da suflul”, așa cum în fiecare zi profetesc și constată, de două-

zeci ani, dialecticienii revoluționari ai Internaționalei comuniste. Și nu numai că nu se vede nici un simptom funest, prevestind moartea capitalismului, dar din contra — fiecare om și economist poate vedea și constata, că, capitalismul trece prin etape de definitivă consolidare. Capitalismul este salvat prin metode noi — și viața nouă și tinerească a Capitalismului, oricât de „mare” și sunt crizele, se datorește luptei celor două Internaționale. Crizele capitalismului rămân, totuși, crize de suprafață, crize izolate și efemere, iar bazele lui, rămân mereu neclintite. Încă mai mult — capitalismul și-a reinceput ca cel japonez expansiunea sa militaristă, fără să-i pese de vreo revoluție internă, și cu atât mai puțin de o revoluție planetară. Capitalismul italian nu a fost cu nimic stingherit, deși a existat un fel de coaliție sancționistă împotriva lui, să susțină planul de cucărire a statului abisinian de către statul italian. Pretutindenii se fac în lume războaie capitaliste, fără ca sistemul capitalist al statelor să prezinte „criza revoluționară”. O revoluție anticapitalistă se face de către cineva și iată că acest cineva lipsește acum după aproape 20 ani de propagandă comunistă. *Cele două internaționale au pierdut inițiativa revoluției anticapitaliste, din cauza că au scăpat din mână conducerea claselor muncitorești din toate țările lumii. De vremea pe aici-pecolo mai există muncitori, cari acceptă să fie bătuti la cap de către propagandiștii comuniști cu ridicolele lor „prognoze revoluționare” și cu „crize ale capitalismului”. Am intrat în faza revoluțiilor naționaliste, ca în Portugalia, Italia, Turcia, Germania, Bulgaria și așa mai departe — și toate aceste revoluții se fac exclusiv cu ajutorul proletariatului, se fac în favoarea proletariatului și se poate spune că sunt revoluții proletar-naționaliste. Proletariatul nu mai vrea să aibă scopuri anticapitaliste, ci s'a integrat în capitalismul actual, de oarece și capitalismul a devenit realitate naționalistă.*

Iată la ce rezultate, neprevăzute de niciun dialectician marxist, a dus lupta între cele două Internaționale marxiste și dacă astăzi marxismul se lichidează aproape pretutindenii în lume, aceasta este singura „realizare” a celor 2 Internaționale beligerante.

Vreau să arăt, că chiar acolo unde există — ca în Franța — toată dragostea reciprocă între cele 2 Internaționale de a se uni și a realiza frontul unic proletar, tot nu se poate face această operă de unificare de oarece nici chiar în Franța clasa muncitorească nu vrea să sucombe definitiv și rușinos sub jugul comunismului stalinist.

G. M. Ivanov

Haiducește

Trec norii respirații spre soare-apune,
Goniți de stolul dalbelor cocoare,
Pe streășini rândunele călătoare
Rostesc a biruinței rugăciune.

Scot melași leneși coarnele la soare,
Umflând în vâriuri ochii de cărbune,
Iar fluturii în alintări nebune
Sărută'n luncă floare după floare.

S'a strâmtorat în jurul meu bordeiul
Și stau să cadă asupra-mi căpriori,
Inmugurește'n bătătură teiul.

Și curcubeul bea d'n valea morii,
Hai, dorule, acumă e temeiul
Să mai sunăm la pungă gălbiori !...

II

S'a afumat la vatră țundra sură
Și s'a uscat pe culme cingătoarea,
In corn de praf a pus mălciuța sarea
Și'n glugă flori uscate de mălură.

Ne-o străjui'n desis privighetoarea,
Când noi vom măsura după măsură,
Și'nvăluți în negură și bură,
Ne-om pierde prin coclaure cărarea.

Iar șoimii dela iselea ciocoiască
Vor învăța să fugă după stele,
Și dincolo de Dunăre să pască.

Nu vreau să știu că vremurile-s grele,
Cincizeci de galbenj vreau să strălucească
In salba dela gâtul dragei mele !

III

S'a deșteptat bătrânul codru iară,
Cu tineri ochi spre cer albastru cată,
Din larg de zări la sânul lui de tată
Pribegij cântăreți se adunară.

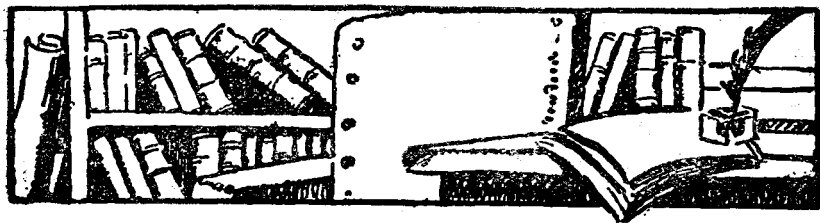
Hai, murgule, mai poartă-mă odată
Pe unde m-ai purtat odinioară,
In câtec nou să meargă vestea'n țară
De ochi mei și coama ta rotată.

Auzi cum chiamă cucu la potică
Voinici doinași de cântece bătrâne,
Vulturi semeți în slavă se r'dică.

Hai, murgule, la plaj cu flori și zâne,
Când tunetele cerul naț despică,
Al nostru hohot lung să le îngâne !...

I. U. Sorice

Corporatismul românesc

În 1928 vine la putere partidul naț.-țărănist, care întruchipa, mai mult decât toate partidele politicii românești, ideologia și practica democratică. În 1929, guvernul țărănist abrogă „legea pentru încurajarea construcțiilor”.

Datorită acestei legi, de la 1921 și până la 1928, activitatea constructivă era în continuă dezvoltare, campania de lucru a anului 1928, atingând o intensitate cum nu mai cunoscuse țara noastră.

Pe lângă marea problemă a locuințelor, industria construcțiilor reprezintă o vastă rețea de activitate productivă și de îndelniciri profesionale. Peste 120 de specialități își găsesc întrebuințare în câmpul construcțiilor de tot felul: iar alte sute de fabrici, de la cărămidă, var, ciment, fer, tâmplărie și până la cele mai fine articole de instalații și ornamente. Își asigură, odată cu existența lor și pe aceia a miilor de brațe folosite.

Prin fenomenele de incidentă, pe care le provoacă puțința de lucru și deci de câștig, pentru fiecare, viața economică câștigă și se dezvoltă în toate sectoarele ei de activitate. Cel ce are puțința de câștig prin muncă, are și pe aceia de consumare, adică de cumpărare a celor necesare existenței lui și a familiei. Încât grija omului de stat, grija de căpetenie, este ca toată lumea să poată lucra și câștiga. Viața e activitate — și când această activitate încetează, moartea nu mai poate fi înlăturată. Moartea fizică și moartea economică.

Aceste adevăruri elementare, cunoscute de cel mai modest muncitor, nu sunt, din nefericire, prea cunoscute de oamenii noștri ziși de stat.

Măsura, cu totul nehibzuită, a guvernului din 1929, a provocat, cum era și natural, o puternică impresie în lumea muncitoare, de la fabricant până la lucrător și de la arhitect, inginer, până la ultimul salăhor. Toată această lume, aplecată peste preocupările zilnice ale profesiei, cu credința că acolo sus se găsesc guvernanți cunoscători ai rosturilor vieții și mecanismului economic, au

avut surpriza, ridicând capul să vadă ce s'a întâmplat, să constate că guvernații sunt oameni improvizați, iar nu formați la școala și în contact cu realitățile vieții. Și natural, gândul tuturor din lumea construcțiilor, adică din câmpul muncii de tot felul, s'a purtat asupra chipului cum se recrutează echipele noastre de guvernare. Și din audiențele și explicațiile avute de delegații acestei lumi, cu șefii departamentelor și chiar cu șeful guvernului, am ajuns la constatarea că, în regimul democrat, oamenii fără o profesiune lămurită sunt puși să controleze, îndrumeze și hotărăscă de soarta tuturor profesiunilor. Cei ce nu cunosc munca, decât privind de la fereastra unui biou sau prin geamul unui automobil, la cei ce muncesc, sunt puși să reglementeze, pentru alții, condițiile și posibilitățile de muncă.

Odată cu acțiunea de lămurire, arătând celor în drept că nimeni și cu atât mai puțin Statul (fiscul) nu câștigă, toată lumea pierzând de pe urma măsurii de abrogare a legii încurajării construcțiilor, s'a pus și problema reformei statului.

Intrunirea din primăvara anului 1929 de la „Sala Dacia” s'a bucurat de o participare necunoscută încă în istoria întrunirilor cu caracter profesional și economic. Sala, Curtea, gangurile și strada gemeau de mulțimea îngrijorată de măsura d-lui Madgearu. S'a vorbit fără menajamente de către toți reprezentanții asociațiilor profesionale și s'a pus din plin problema corporatismului, adică a recrutării elementelor de conducere, dintre cei ce au dat dovadă, în câmpul muncii și compartimentul unei profesii, de pricepere și cinste.

În Martie 1930 a luat ființă „Confederația Asociațiilor profesionale”, grupând, în lupta pentru Corporatism, toate asociațiile profesionale, în legătură cu viața economică. Congresul din Iunie 1930 de la „Teatrul Liric” al Confederației și apoi Congresul Staturilor Negustorești, al Uniunii micilor industriași, din aceeași sală, hotărăsc demisia membrilor asociațiilor profesionale din partidele politice.

Partidele politice nu puteau rămâne indiferente față de o acțiune care lovea în existența lor; și prin reprezentanții ce-i aveau în sânul organizațiilor profesionale căutau său stăvilească mișcarea.

Prins de curent și de acea intuiție specifică, profesorul N. Iorga, a convocat, tot în 1930 o întrunire profesională la „Dacia”, în care a pus problema reprezentanței profesionale în organismul de Stat.

În Octombrie 1930 apare ziarul „Drum Nou”, pentru susținerea și difuzarea crezului corporatist. În Noembrie, acelaș an, Confederația deschide primul ciclu de conferințe corporatiste, cu conferința d-lui prof. Iorga, în sala „Ateneului Român”, plină până la

refuz, de un public, din toate clasele sociale, venit să se împărtășească de la noul crez. A urmat apoi, în sala „Fundăției Carol I”, conferința d-lui prof. S. Mehedintzi, a mea și a d-lui general Manolescu. Împreună cu alți colegi din Confederație, am mai ținut conferințe, în iarna anului 1931, la Craiova, Galați, Ploesti și Iași.

În Aprilie 1931 se constituie guvernul Iorga—Argetoianu. Se încearcă un început de aplicare a principiilor corporatiste, însă reprezentanții politicianismului, în acest guvern, au bagatelizat înțrădins ideia, pentru a păstra nestrîbite privilegiile politicianismului.

Eu și prietenii mei nu ne-am lăsat impresionăți de acest eșec și în primăvara anului 1932 am deschis alt ciclu de conferințe corporatiste, la Fundația Carol I.

În Mai 1932 o mare manifestare profesională, a Corpului Didactic, la Ateneu, are ca urmare căderea guvernului Iorga. Un prilej fericit să întărim acțiunea Confederației de asociații profesionale economice, cu aceia începută de Corpul Didactic.

Din nefericire prof. Forțu, exponent al acesteia, a deplasat acțiunea de pe terenul profesional pe care începuse, pe cel pur politic, cu atacuri cari n'aveau nimic comun cu corporatismul. Așa încât unificarea acțiunii a dus, cu vremea, cum era și firesc, la risipirea forțelor și grupărilor din Confederație.

Ultimul ciclu de conferințe, deschis în Decembrie 1932, a dat o serie foarte reușită de conferințe corporatiste.

Apoi acțiunea corporatistă a mai slăbit, din cauza evenimentelor politice cari s'au succedat. În acest timp d. ing. M. Manolescu, prin Revista „Lumea Nouă”, a început să trateze problema corporatismului, într'o serie de articole. Încercările d-sale cu „Liga Corporatistă” n'au fost mai fericite.

Partidul Național-Creștin a fost singurul care, prin șeful său, d. Octavian Goga, s'a gândit la aplicarea principiului corporatist. În proiectul de modificare al Constituției și prin actul de fuziune, s'a prevăzut ca o treime din senatori să fie aleși de corpurile profesionale constituite.

Iată, în chip rezumativ istoria corporatismului românesc.

Arhit. I. D. Enescu

Anschluss-ul, problemă europeană

Ocuparea Austriei de către trupele germane și încorporarea ei în Reich a schimbat în chip radical situația europeană și a răsturnat din temelii echilibrul în Europa Centrală. Acesta e un fapt din care orice spectator al frământărilor europene trebuie să-și dea bine seama. Nu e vorba deci de a suspina pe ruinele unui echilibru european care s'a năruit ca un joc copilăresc de cuburi, ci de a privi cu sânge rece în față o situație — fie ea or-cât de neplăcută pentru unii sau pentru alții — care deschid perspective nebănuite pentru viitorul continentului nostru.

Prima concluzie ce se poate trage din dispariția Austriei, e că vechea monarhie habsburgică nu va mai putea fi răsturnată. Instaurarea Reichului german la Viena înseamnă dispariția pentru totdeauna a oricărei posibilități de refacere a imperiului austro-ungar. Dar familia de Habsburg, firește că prima păgubită este Ungaria. De acum încolo Ungaria nu mai e în situația de a cere spre a i se da, ci mai curând de a cerși spre a înduioșa. Ungaria este astăzi o anexă a imperiului german, sau poate mai bine încă, a grupului de popoare care se situează pe axa Berlin-Roma. A crea o Ungarie mare și a satisface decel visurile de revanșă ale Budapestei înseamnă a reîntra Europa Centrală la starea haotică din care a fost sminsă de marele războiu. Afară de Ungaria însăși, nimeni nu va avea interes să crească un stat, care în forma lui mărunță și subalternă de azi convine atât Romei cât și Berlinului. O revizuire a tratatelor în favoarea Ungariei nu ar încerca nici Germania și nici Roma. Iar Ungaria va trebui de azi încolo să se mulțumească cu ceea ce istoria l-a lăsat, după un destin presărat de uzurpări și crime împotriva națiunilor pe care le-a ingenunchiat.

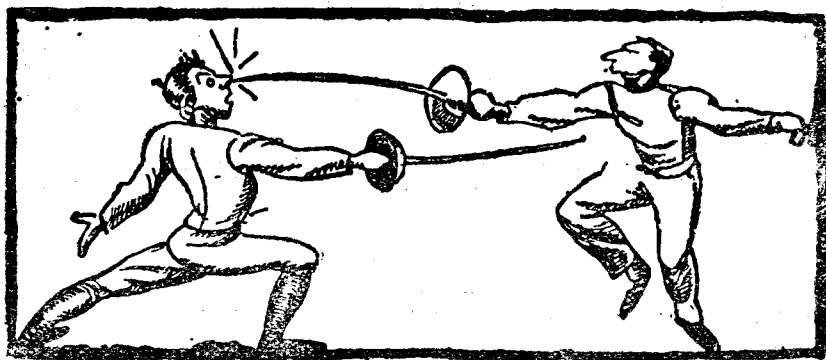
Dar afară de o problemă a statelor successorale, în legătură cu expansiunea germană, există o problemă europeană în raport cu Europa Centrală. Dar tocmai această problemă, care a-

cum o lună mai putea da loc la felurite interpretări, este prin Anschluss pe de-a'ntregul limpezită. Căci Anschluss-ul, așa cum a fost înfăptuit, a creat nu numai o nouă hartă europeană, dar și un nou raport de forțe europene și mai ales o licheidare de interese.

Harta se cunoaște și va rămâne probabil câțva timp nemodificată. Raportul nou de forțe însă merită să fie adâncit și anumite orientări politice lămurite. Mai întâu prin Anschluss axa Roma-Berlin a fost pe deplin consacrată. Mussolini a dăruit lui Hitler țara sa natală. Gest măreț dela un poez la altul, de la dictator la dictator. Mussolini în care atât Habsburgii cât și frontul patricic austriac își nuseseră atâtea speranțe, a dat vechea Viena lui Hitler, iar Tirolul a devenit german, înlesnind astfel o graniță comună între cele două mari imperii nationaliste și totalitare. Nu a fost desigur o simplă butadă a Ducelui, atunci când a spus că prin felul cum și-a precizat forța axa Roma-Berlin, ea avea misiunea să devie pivotul păcii europene. De la Marea Nordului la Marea Mediterană se întinde azi un mare organism politic, hrănit de elanul celor o sută douăzeci de milioane de oameni, care îl compun și cimentat de concepția politică a fascismului și a national-socialismului ce și-au găsit expresia finală în cei doi conducători ai lor. Acordul Mussolini-Hitler, în gospodărirea Europei nu e o simplă manevră diplomatică. E o realitate care a obligat pe Englezi să se desintereseze de svârcolirile europene, care sunt pentru ei mai puțin iritante, de cât cea mai mică modificare a echilibrului politic și social din Dominionare. La urma urmei, o Europă totalitară și nationalistă înseamnă o Europă care oprește expansiunea Rusiei Sovietice la Răsărit, fiindcă o sileste să fie atentă la Arus. Iar neutralitatea Angliei față de împărțirea Europei în sfere de influențe, va duce fatal la o definitivă licheidare a Ligei Națiunilor, al cărei spirit astăzi nu mai trăește decât, la Paris, fiindcă la Londra el s'a disolvat odată cu îndepărtarea din guvern a d-lui Eden.

Și totuși n'a fost războiu. Poate nici nu va fi. Atât timp cât într-o Europă nationalistă se aplică principiul naționalităților și dreptul de liberă alegere a popoarelor, războiul nu poate fi făcut decât de uzurpatori. Iar uzurpatorii ideei nationale nu vor isbuti niciodată să vrăjească și să încante bătrânul nostru continent. În Europa nouă ideea natională pășește în mers triumfal, dinamizând o lume, care altfel ar pleca, fruntea în fata sângerosului Stalin.

Ion Sân-Giorgiu

Centenarul „Gazetei Transilvaniei”

Acum o sută de ani vedea lumina tiparului cel dintâi număr din „Gazeta Transilvaniei”, bătrâna și viguroasa foaie brașoveană, care dăinuiește de un secol cu slova ei călăuzitoare în cetatea dela poalele Tâmpei. Pentru un popor de cultură relativ tânără, ca poporul nostru, pentru un popor, care abia de 20 de ani și-a înfăptuit ultima etapă a unității lui naționale, acest centenar este temeiul de îndreptățită mândrie, fiindcă el certifică în timp valoarea resurselor lui de creațiune spirituală.

„Gazeta de Transilvania” a apărut în 1838 „cu Prea ‘naltă voie”, la 12 Martie stil vechiu—25 Martie după calendarul Gregorian. Și această apariție n’a fost o simplă întâmplare, produsul capricios al unui trecător joc de interese, zămislirea îndrăzneată a unor ambițiuni, cari își căntau o formă de manifestare. „Gazeta Transilvaniei” nu s’a născut, ca puzderia de ziare din timpurile noastre, fiindcă „ziarul e o afacere”, cum se spunea până mai deunăzi, fiindcă cineva vrea să se „lanseze”, sau fiindcă un gazetar se crede „mare” și nu mai încapă în tiparele presei existente. La întemeierea „Gazetei Transilvaniei” au contribuit, covârșitor, împrejurări istorice hotărâtoare în viața poporului român, și cu modeste mijloace de realizare practică, doi oameni: un tipograf neamț și un tânăr profesor român, abia ieșit din școlile Blajului. Tipograful Iohan Gött din Brașov, avea concesiunea împărătească să scoată două ziare politice, unul nemțesc, al’ul unguresc. Om cu bune socoteli negustorești, Gött a înțeles că la acel început de veac, cu mari prefaceri în omenire, se deschid perspective de manifestare politică și pentru elementul românesc dominant al Transilvaniei. Și n’a lăsat să-i scape prilejul de a

obține această nouă concesiie, de a edita și un ziar politic românesc. Se cuv. ne să menționăm aici rolul determinant, pe care l-a avut negustorul brașovean Radu Orghidan, în această hotărâre a lui Gött. Radu Orghidan pierduse bani, cu o gazetă românească literară „Foaia Duminecii” pe care o redacta, destul de slab, Ioan Barac și o tipărea Gött. Când a sistat „Foaia Duminecii” s'a înțeles cu Gött să încerce o gazetă politică, care poate ar stârni mai mult interes, și a recomandat ca redactor al ei pe Gh. Bariț, care funcționa de vre-un an ca profesor la școala comercială din Brașov, întemeiată și susținută de negustorii români de acolo. Orghidan n'a aruncat numai o vorbă în vânt; el a pus la temelie „Gazetei Transilvaniei” și a importantă contribuție bănească. Iată rolul creator al unei burghezii naționale. În aceeași funcție găsim, de exemplu, mai târziu, pe un alt negustor brașovean, Diamandi Manole, la întemeierea ziarului „Tribuna” din Sibiu.

Cu sfatul și sprijinul bănesc al lui Radu Orghidan, tipograful Gött a făcut demersurile pentru gazeta politică românească, încă din 24 Iulie 1837. Incuviințarea n'a venit decât în Martie 1838. Într-un timp, Gött a scos cu Gh. Bariț „Foaie de săptămână”, care după al doilea număr a fost oprită de guvern, fiindcă n'avea autorizație și la 1 Ianuarie 1838, înlocuind „Foaia Duminecii”, a făcut să apară „Foaie Literară”, care n'avea nevoie de autorizația stăpânirii, și care, după modelul gazetei nemțești, ar pe care o edita același tipograf „Blätter für Geist, Gemüth und Literatur” și-a zis apoi „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, care având mai mare circulație pe întreg cuprinsul pământului românesc, a jucat un rol covârșitor în unificarea limbii, în perioada primară de formare a limbii literare românești. „Foaie pentru minte, inimă și literatură” n'a durat decât până în 1865, când au apărut numai două numere; dar în cei 27 de ani de apariție se cuprinde toată mișcarea literară românească a epocii, în pagini semnate de scriitori din toate provinciile, ca ardelenii Timoteiu Ciupariu, Andrei Mureșanu, Ioan Maiorescu, August Treboniu Laurianu, Simion Bărnuțiu, Gavril Munteanu, A. Popu Ilarianu, Nicolae Densusianu; bucovinenii ca Aron Pumnul; moldovenii ca Gh. Asachi, C. Negruți, Vasile Pogor-tatăl, Mihail Kogălniceanu, Vasile Alexandri; muntenii ca I. Eliade-Rădulescu, Smeon Marcovici, D. Bolintineanu, Const. Bălăcescu.

Am insistat asupra „Foii literare”, pentru că nu se poate vorbi de centenarul „Gazetei Transilvaniei” fără a aminti de această publicație anexă a ei, care în redacția „Gazetei” se întocmea și din același izvor de gândire și de simțire românească își trăgea existența.

Primul număr al „Gazetei Transilvaniei”, acela pe care a-

cum o sută de ani, îl citeau cu glas înecat de emoție și de evlavie, în lumină dulce de opaiț, preoți încunjuțați de familie și de vecini chemați în grabă să vadă m-nunea și să-i descifreze taina închisă în literă românească, a avut întreg succesul, pe care îl nădăjduia Radu Orghidan, și e plin de interes chiar și astăzi. Purta în el esența permanenței, care i-a durat existența de-alungul unui veac, înfruntând cu bărbăție împrejurări potrivnice și dominând cu pătrunzătoare înțelepciune evoluția spre libertate deplină a poporului românesc de dincolo de Carpați. Sub steaua Transilvaniei, cu cele șapte turnuri de cetate, se scria cu litere latine și în paranteză: (Cu Prea naltă voie), apoi urma titlul zărilor, compus în tipografie, tot din caractere latine: „Gazeta de Transilvania“; numai dela 1850 poartă titlul, pe care îl are azi: „Gazeta Transilvaniei“.

Restul (indicația locului de apariție, data, condiții de abonare și textul) se tipăreau în cirilice. Gazeta era pregătită să pulce în prima pagină comunicatele și înștiințările oficiale. De aceea avea o împărțire cu totul alta, decât se obișnuiește astăzi. În fruntea gazetei se puneau știri din Transilvania, apoi, în ordine, din Monarhie, și din alte țări. Abia în celelalte pagini își spunea redacția cuvântul. Așa, în acest prim număr, din Transilvania se publică o notă brașoveană, datată 22 Martie, despre activitatea teatrală românească din cursul țării și o informație din Făgăraș despre un incendiu, ca să se încadreze comunicarea oficială, că superintendentul bisericii reformate din Transilvania „a fost dăruit cu cărți nobilitare“. S'ar părea că e nepotrivire între data de apariție de 12 Martie, cu cea din 22 Martie, pe care o poartă nota brașoveană din fruntea „Gazetei“. Data de 12 Martie e după calendarul lui an, pe care biserica noastră îl păstra, și a fost adoptat și de Bariț la „Gazetă“, iar știrile poartă data calendarului Gregorian, oficial.

Urmează apoi pe aceeași primă pagină o știre din Ungaria despre vărsarea Dunării și un articol, foarte interesant despre luptele din Spania. Precum se vede „chestiunea spaniolă“, cum se spune, era tot așa de actuală în 1838, ca și acum. Numai că atunci armatele regentei Izabela înfrângeau oștirile lui Don Carlos, pretendent la tron, iar azi generalul Franco se trudește să restabilească o ordine naționalistă în Spania sbucumată de comunism.

Rostul „Gazetei“ se definește în câteva note ale lui Gh. Bariț: „...Lățirea științelor și a cunoștințelor, împărțirea ideilor la toate plasele de oameni! strigă astăzi toate națiile, toate stăpânirile cele înțelepte și părintești: — scria Gh. Bariț și adăoga: mijloacele la acestea sunt cărțile, literatura, scrierile periodice făcute și propovăduite la toți. Nouă astea ne lipseau: iată că ni

„Am dat și ni s'au dat atunci, când celelalte nații, cu noi împreună locu toare, încă au ajuns să cunoască, cum că luminarea și dezvoltarea ideilor unui popor, cum este al nostru, poate să-l puie în stare a contribui fiziceste și moraliceste la fericirea patriei, într'a căruj sân ne-am născut și ne hrănim“.

Iar mai departe, accentuând importanța etnicului în exprimarea gândurilor și simțurilor unui neam, Gh. Bariț emite această judecată de o profundă actualitate după un veac dela formularea ei:

„Cu totj știu și pricep, cum că renașterea unei nații, pe o cale mai ușoară și mai scurtă nu este altfel cu puțință, decât prin înseși lucrarea și îmbogățirea limbii și literaturii sale. La aceste să se dea sbor neîmpedecat și noi suntem scăpați de întunecime. Toate alte mijloace sunt nesgure și înșelătoare. Negreșit, că o limbă străină, o mașteră oricare, rău ne va hrări. Dar dacă s'ar afla cineva de părere, că „novele politicești pociu să cetesc cu mult mai bine în limbi străine“, unu'a ca acesta i-aș răspunde, că acelea nu sunt scrise în interesul și amăsura trebuințelor Românilui, căci fiecare trage foc la cala sa și un străin nu scrie în limba românească, *cu atât mai puțin în duhul românesc*; un străin de ar fi înțeleptul înțelepților, cosmopolitul cosmopolitilor, nu cunoaște scăderile noastre, nu le simte pe acelea, prin urmare nici nu știe descrie mijloacele ajutătoare“.

Bariț avea 26 de ani când scria aceste adevăruri de foc. Abia ieșit din școală, gândul lui fusese să se facă popă, pe undeva într'un sat de pe Târnave. N'avea nicio pregătire pentru gazetărie și ca să ducă la bun sfârșit greaua sarcină ce-și luase, a scris, chiar dela început, lui I. Eliade-Rădulescu, cerându-și sfaturi și îndrumări. El'ade i-a răspuns la 24 Noembrie și a rămas în legături de corespondență și de mare prietenie cu Gh. Bariț.

Era atunci acelaș spirit dominant, în Transilvania, ca și în Muntenia și în Moldova. În Al'arul istoriei românești se slujeau Sfintele Taine ale mântuirii spre libertate, spre independență și unitate națională. Acesta era rostul pentru care apăruse la București „Curierul românesc“ al lui I. Eliade-Rădulescu, încă dela 1829 și la Iași „Albina Românească“ a lui Gh. Asachi. „Gazeta Transilvaniei“ a întârziat 9 ani, dar a trecut în al doilea veac al existenței sale, pe când cele două gazete din Principate s'au înecat în mișcarea dela 1848, premergătoare Unirii Principatelor. Iși îndepliniseră misiunea. Dincolo de Carpați era ceva mai mult de făcut și lucrul mai greu. „Gazeta Transilvaniei“ a pregătit, strecurându-se sub ochii celor doi cenzori, un ungar și un sas, cugetul nației pentru sgduitoarea hotărâre de pe „Câmpul libertății“ de lănză Blaj și pentru eroica încestare a moșilor lui Avram Iancu din Munții Apuseni. Încă dela al zecelea număr al „Gaze-

tei", Gh. Bariț prevestea evenimentele ce aveau să se producă peste un deceniu, scriind: „Să iacem tot ce ne stă în putință, ca ziua cercării să nu-i afle pe români fără ulei în lampă, rătăcind pe câmpuri“. Și nu i-a aflat. Dar revoluția n'a rezolvat postulatele ideii naționale românești în Transilvania. Le-a trezit și le-a afirmat numai. „Gazeta“ și-a reluat la 1850 apariția, după o suspendare silnică, sub direcția și în editura lui Iacob Mureșanu, care împreună cu Andrei Mureșanu, fusese până atunci numai colaborator. Lui Gh. Bariț nu i s'a mai îngăduit să o scoată; a rămas însă mentorul și colaboratorul ei cel mai de preț, până la 1878, când „Gazeta Transilvaniei“ a trecut sub conducerea lui Aurel Mureșanu, fiul lui Iacob Mureșanu, Gh. Bariț fiind chemat la Sibiu ca secretar al Astrei. Și a continuat să poarte făclia, luptând la consolidarea cuceririlor de egală îndreptățire pentru națiunea română ale Detei dela Sibiu, protestând împotriva mistificărilor Detei dela Cluj, îndrumând paralel cu acțiunea celui dintâi comitet național român, pe care îl inițiasse vrednicul și prea puțin cunoscutul om politic al Ardealului, Ilie Măcelaru, la 1869, rezistența românilor ardeleni împotriva pretențiilor maghăre de incorporare a Transilvaniei la Ungaria. Sub conducerea lui Aurel Mureșanu „Gazeta Transilvaniei“ a atins apogeul autorității și al misiunii sale istorice. Dela 1884 a devenit cotidian și organul oficial al partidului național român, care luase ființă la 1881 în adunarea dela Sibiu, ca rezultat logic al comitetului dela Mercuria în fruntea căruia se afla Ilie Măcelaru. Existența politică a Ardealului românesc se definea astfel în conturile precise ale organismului, care avea să se încununeze cu proclamația de unire dela Alba Iulia, d'n 1918.

Un veac de glorioasă faptă românească încheie „Gazeta Transilvaniei“, și alt veac începe modesta foaie ce se compune acum pe îndelete, cu suflet mult și curat, dar puțin mijloace materiale, în redacția d'n piața mare a Brașovului, pe care i-a dăruit-o truda Mureșenilor. În paginile ei de cronică bătrânească, fără prihană, s'au încrestat pentru veșnicie, toate fazele eforturilor românismului, pentru o Românie, una și nedespărțită. E acolo un tezaur viu de bună, utilă, mântuitoare de suflet gazetărie românească, pe care nu se cuvne să-l dăm uitării și cu atât mai puțin să se prăpădească, fără folosință, acum când românismul năzuiește spre o nouă viață, de însorite orizonturi.

D. I. Cucu

Dela Schopenhauer la Nietzsche

S'au împlinit 150 de ani dela nașterea lui Arthur Schopenhauer, fapt care a fost remarcat așa cum se cuvine în publicațiile de cultură filosofică, prin articole și însemnări comemorative.

Navem nici decum intența să fixam aici liniile mari ale doctrinei filosofului german, în primul rând fiindcă sunt destul de cunoscute, iar în al doilea rând fiindcă asupra lui Schopenhauer există în românește o excelentă monografie, datorită d-lui Ion Petrovici. Dealtfel, comemorarea unui om nu se face pentru a se îndeplini o simplă datorie față de memoria lui ci pentru a constata actualitatea sau inactualitatea operei lui. Aducerile aminte n'au esns decât prin valoarea care li se acordă în raport cu prezentul. Ce realitate ocupă opera unui om în spiritul contemporan, ce influență determină și ce urme a putut lăsa în sensibilitatea urmașilor, iată întrebările cari se pun cu ocazia comemorărilor. Aceasta cu atât mai mult cu cât evocările oamenilor mari sunt tot mai numeroase, în fiecare lună împlinindu-se un număr rotund de ani dela nașterea sau moartea lor.

Se poate pune astăzi problema actualității lui Schopenhauer ?

Un răspuns direct și categoric este greu de dat. Orice filosofie își are corespondențele ei în spiritul unei epoci, stabilind o unitate de simțire și o cohesiune intelectuală caracteristică. Intru cât filosofia lui Schopenhauer este astăzi un element de acțiune în spiritul epocii noastre este problematic. Dela moartea lui au trecut 80 de ani în care timp s'au petrecut transformări esențiale în mentalitatea omenirii. În al doilea rând filosofia lui Schopenhauer este atât de caracteristică mai ales prin etica ei, încât actualitatea pesimismului presupune condiții foarte particulare de realizare.

Spre sfârșitul vieții sale și după moartea lui, Schopenhauer ajunsese la o popularitate imensă. În spiritul acelei epoci trătau dezamăgirile cele mai mari provocate de o serie întreagă de așteptări și iluzii neîmplinite. Aspirațiile revoluției franceze care au devenit ale tuturor popoarelor au fost înăbușite în cea mai mare parte. Societatea a revenit treptat la vechile criterii: nașterea și bogăția. Din conflictul născut de așteptările pasionate ale unora cu o lume care se stabilizează împotriva lor, s'a născut aceea tristea pătrunzătoare care a constituit climatul de rezonanță al întregii literaturi care căuta suferința și așteptarea. * Sus era o societate care fără să mai îndeplinească o funcție organică se menținea prin legi și forță, jos marea mulțime care nu poate reacționa, fiindcă era prea slabă. Între stagnarea de sus și decepția de jos, viața nu mai avea nici o direcție de realizare. Peste tot stăpâna pacea celor cari nu mai aveau nimic de spus și a celor ce nu puteau spune nimic. În această atmosferă în care tristea se încuibase demult, filosofia lui Schopenhauer a avut o influență decisivă. În toate clasele sociale răsunetul ei a fost imens. „Le mal du siècle“ era general. Aristocrați și burghezi princi și lume simplă, trăiau nostalgia Nirvanei. Până la sfârșitul secolului trecut atmosfera aceasta s'a menținut densă, până când lumea a putut găsi vieții un sens și o direcție căci succesul pesimismului nu s'a datorit decât unei societăți care menținându-se prin forță și privilegii nu mai avea certitudinea sufletească a nici unei misiuni.

Impasul unei lumi triste și deprimată, l-a depășit Nietzsche prin filosofia lui. Punctul lui de plecare este la fel ca a lui Schopenhauer. Viața este voință, forță oarbă și creatoare, care se afirmă mereu. Dar dacă la Schopenhauer voința ajunge să se neghe pe sine, la Nietzsche ea continuă mersul ei ascendent, afirmându-se tot mai mult. Viața fiind voință și depășire continuă, logica ei o împinge să se întrecă pe sine și, dincolo de ceea ce este dat să creeze Supraomul. Întreaga perspectivă a vieții este schimbată prin această soluție. Pesimismul este risipit printr'o încredere nelimitată în forța creatoare a vieții. Existența nu mai este o sarcină dificilă, suportată de iluzia mereu falsă a feteții posibile, ci prilejul unei realizări superioare prin voința de putere. Tot ce oprește viața să se afirme, toate formele artificiale și perimate sunt negate. Răsturnarea tuturor valorilor are la Nietzsche sensul afirmării realului autentic și creator în locul tuturor formelor care se opun expresiei complete a vieții.

Marele succes a lui Nietzsche până astăzi se datorește soluției problemei vieții, care la Schopenhauer lipsită de direcție ajunsese la negarea de sine. Gloria lui Schopenhauer s'a lăsat de un moment particular, care i-a asigurat un renume răsunător. După aceea, doctrina lui Schopenhauer nu s'a mai bucurat niciodată de o popu-

laritate întinsă. În schimb Nietzsche a rămas până astăzi filosoful cel mai pasonant al intelectualilor europeni.

Din punctul de vedere al rezonanței în marele public, filosofia lui Schopenhauer este prea puțin actuală. Lumea trăiește sub semnul lui Nietzsche. Suferința care împingea erii epoci să se resemneze și să se complacă într-o tristețe pătrunzătoare a devenit astăzi o condiție pentru a-și afirma voința de putere. Masele trezite din pasivitatea lor seculară au apărut în arena istoriei impunându-și realitatea mai mult ca oricând. Un dinamism răscolitor străbate spiritul acestui veac în care se găsește prea puțin loc pentru melancolia malativă a celor pentru cari viața a devenit insuportabilă. O schimbare totală de sensibilitate s'a petrecut în ultimele decenii, un nou climat sufletească s'a format în care filosofia lui Schopenhauer pare un ecou din altă existență.

Dar dacă nu se poate vorbi de actualitatea lui Schopenhauer se poate în tot cazul vorbi de eternitatea lui. El n'a scris — de altfel ca și Nietzsche — pentru un anumit timp. Filosofia în general are o transcendență fără de categoriile limitative ale spațiului și timpului. Ecoul pe care ea o are în spiritul unei epoci este o pură coincidență dar nu poate fi vorba să-și tragă valoarea dela acest fapt. Astfel că, deși fără prea mari legături cu spiritul unei anumite epoci, o doctrină filosofică își păstrează întreg prețul prin calitățile intrinsece pe care le prezintă. Orce filosofie consacră un fel de a gândi, impune un stil nou de viață și o nouă etică, a căror valabilitate rămâne dincolo de orice corespondență istorică.

Filosofia lui Schopenhauer este eternă prin felul cum a conceput legitimitatea metafizice și realizarea ei și prin concepția asupra artei care rămâne unul dintre cele mai mari merite ale ei. În al doilea rând, concepția monumentală a sistemului și stilul cel mai frumos pe care l-a întrebuițat vreodată un filosof, fac din Schopenhauer o culme a realizării umane. Cine citește pe Schopenhauer încearcă acel rar sentiment de elevație și libertate spirituală pe care-l dau numai marile înălțimi ale artei și cugetării omenești.

Rucur Tincu

Austria care a fost

Aeneas, povestind Didonei soarta cetății lui, exclamă îndurerat: „Fuit Ilium, fuimus Troies...”

Cuvintele acestea se potrivesc astăzi în tânguirea celor câți-va, cari cu bună credință împărtășeau părerea că existența acestui stat este o necesitate pentru echilibrul european pe de-o parte, pentru progresul cultural pe de alta.

Austria a fost. Și astăzi, trecută între țările, al căror nume îi mai amintesc doar poveștile, recitim istoria răsăritului și a ridicării sale și ne dăm seama că nu putea ajunge decât o legendă.

Ali bella gerant, tu, felix Austria, nube. Sunt vorbele cari au caracterizat pe vremuri în chip ironic mijloacele prin cari acest stat a crescut în întindere și în autoritate. Și ori-ce organizație care n'are la temelile ei truda luptei și sfințenia jertfei, mai curând sau mai târziu se spulberă. Tot ce este țesut prin intrigă și minciună se destramă.

„Justitia est fundamentum regnorum” au profesat cu vorba veacuri întregi protagoniștii ideii austriace. În faptă n'au intrupat însă nici odată acest adevăr. Căci toată istoria Austriei nu este decât un lung șir de nedreptăți, o sfidare a tuturor năzuințelor spre adevărată viața ale popoarelor pe cari soarta le aruncase sub sceptrul pajurei cu două capete. Sfidați și mințiți și exploatați au fost pe rând: Cehii, Ungurii, Românii, Polonii, Ruștenii, Slovenii și chiar Nemții, cari pentru a satisface pofta de domnie și orgoliul unei singure familii, îndurau rușinosul blestem al despărțirii de cei de acelaș sânge. În faptă acest stat hibrid n'a trăit decât din exploatarea odiosului „Divide et impera”.

A asmuțit după cum îi dictau interesele curței, rând pe rând popoarele de sub oblăduirea mașteră, unul împotriva altuia. Aceasta a fost lege în trecutul curței austriace. Chiar personalita-

tea, singură simpatică într'un lung trecut de umbră, a lui Iosif al doilea a urmat cu supunere prescripția lui divide.

In ce ne privește pe noi Români, din clipa în care am venit în contact cu această țară, am început să cunoaștem otrava creștineștei aghiasme, cu care-și stropea credincioșii. Turcii păgâni au fost mult mai leali decât aceia împotriva cărora Șerban Cantacuzino, din dragoste pentru creștini, bătea cu ghiulele din zdrențe și paie.

Sub oblăduirea austriacă am îndurat mai întâi blestemul de a fi trimise pe câmpurile de război ale tuturor țărilor. Sub această oblăduire am fost puși mai întâi să luptăm frate împotriva fratelui. Pentru ambițiile austriace au curs valuri de sânge românesc, al cărui prinos era menit să întărească brațul călăului.

Socotim că și atitudinea lui Franz Ferdinand n'a fost pornită din alte considerații decât tot din gândul de a putea prelungi o existență neîndreptățită, folosindu-se de aceleași doctrine ale lui divide et impera. Dacă Aurel Popovici ar trăi, ar vedea pe ce greșite cărări l-a fost îndreptat ilusia că din coadă de câne se poate face sită de mătase. Statele unite ale Mării Austriei, chiar realizându-se, n'ar fi avut între ele nici o coeziune, căci le-ar fi lipsit suportul moral al bunei credințe din partea celor chemați să le conducă. Intâmplările din ultimul sfert de veac au dat, cu fie-care zi care trecea, dovezi tot mai zdrobitoare despre reaua credință, despre dușmănia ce conducerea austriacă o purta oricărei năzuințe spre lumină a naționalităților, indiferent de originea lor etnică. Innaintea gândului de dominație nu avea loc nici o distincție. Neamțul ca și alt neam era tot atâta de primejdios pentru consolidarea tronului, când formula pretenții de ordin național.

Ce aspirații germinau în sufletul german din Austria, am văzut. Cei de un sânge s'au căutat și s'au găsit frați și s'au unit, trecând tumultuoși peste minciuna seculară.

Astăzi Austria nu mai este. Și nu ne pare rău că a trecut în lumea basmelor. Un regret doar, pe care l-a formulat odată Octavian Goga: părerea de rău că

„Nu ne-au scris zodiile nouă
Ce-ți blestemam la căpătâi
Cu vlaga noastră frântă 'n două
Să-ți fim la groapă cei dintâi !...”

Laeken

Despre un poet încă necunoscut

— „Amurg” de George Cuza —

Este o iarnă mai veche și sunt mai multe luni de zile de când am putut să cunosc câteva din poemele lui George Cuza — și poate nu pe acelea tocmai care aveau să mă rețină mai mult. Dar când am coborât din dealul străzii Codrescu, casa aceea albă cu câni răi și oameni atât de buni de cari n'am să spun niciodată cât de mult sunt suflaște legat, un decor în sfârșit pe care nu-l părăsesc niciodată ușor, — figura omului pe care-l văzusem, cu alt aspect atunci, George Cuza spunându-și versurile proprii, mă obseda par'că mai mult decât chiar puterea acelei nopți de iarnă.

Iași au poezia lor, desolată și melancolică. Iar când te gândesti s'o evoci, s'a redai, atunci este aproape insuportabil! Ies-ni, artiști și poeți, în umbra z' durilor lor cenușii, au un anumit climat sentimental pe care ei l-au fixat de multe ori în deprimările lui France, când n'au preferat să-și declame, cu oarecare leșin, sfâșierile lui Verlaine...

Și de aceea și eu, decâteori trec prin Iași, noaptea mai ales, n'aș putea să nu-mi aduc aminte de aceste ilustre figuri...

*Suis-je né trop tôt ou trop tard
Ou'est-ce que j'ai fait en ce monde?
O, vous tous, ma peine est profonde:
Priez pour le pauvre Gaspard!..*

Și mai au Iași, — cum să spun! — o poezie de domnișoare aproape, cu trist surâs... Dintre aceste domnișoare, cea mai spirituală aș zice că a fost... Topîrceanu —

*Mai ț'amintești, complicea mea,
O noapte de lirism în care
Mi-ai arătat pe cer o stea
Din carul mare ?*

— cea mai glacială, și cochetă mai mult poate decât artistă.
Mihail Codreanu —

Am toate vicile, Doamna mea...

— cea mai lrică în sfârșit, mai plină de sevă, de substanță aș zice, desigur Ionel Teodoreanu, iar dacă Pastorel, marele autor al *Hronicului* a scăpat de o schimbare... de sex — care sunt sigur că nu-l convenia! — apoi fără îndoială aceasta pentru că dânsul, precum toată lumea știe, este de mult un Bucureștean gen'al.

Dar să nu aibe Iași oare decât atât? Acest ton cenușiu și minor, acest lent sfârșit, acest accent decolorat și trist?

Unde este Eminescu! Și apoi unde sunt cronicarii?

Cronicarii, într'adevăr: am spus cuvântul...

Și într'o seară de lungă frăție, când orele nopții nu se mai numărău, ascultându-l pe George Cuza recitând versurile lui, versuri revelatoare, pe care nu le știam — ascultându-l mai ales cu gândul ciudat al omului care și-ar închipui că nu se pot face mai multe lucruri deodată! — eu acest sentiment l-am avut, al unei grave întoarceri din trecut, pe ziduri de cetăți, sentimentul unei țări întregi, o Moldovă mai dârză acum, legată de imens trecut... și de cronicari.

În George Cuza se puteau bănui desigur frumuseți... care n'ar fi putut să nu fie... de care însă el părea că n'ar găsi timpul să se ocupe — și care, mai ales, atât de diverse, nu s'ar fi putut defini. Ch'nuitor adversar de tribună, pasionat polemist al cuvântului de duh, un humor care covârșește, cu *pointe* care ard și... mângâie, dacă vrei, dar care mai ales ard!, — și la care doi ochi, de mult lirism de altfel, deopotrivă însă mizerabili și delicioși colaborează atât de activ! — pe George Cuza unde l-am fi putut fixa?

Și apoi nu l-am văzut de atâtea ori, în lungi tăceri, sub pălăria cu boruri imense, legănat de trăsură, cu capul înecat... de cer! Atâta diversitate în omul acesta, care se dă totuși fecărei cline întreg, — care cred că se dă totdeauna întreg — permite desigur să putem descifra o sensibilitate curioasă mai ales și fertilă. George Cuza este capabil tot atât de mult, o zi întreagă, să rătă... și să viseze.

Dovada? Iată această plachetă de versuri din care coperta, firește nu-mi place, dar care mai cuprinde și douăzeci de poeme... La ele să ne oprim — să ne oprim la ele acum!

Să rămân de pildă lângă acest „*Craniu*”, mai întâi care-mi evocă nu știu ce atmosferă de Rollinat... sau de Yorick, și pe care trebuie să-l știți:

*Sfârșind trevocabil o frază de durere
Tu cranlu, tu ești punctul strălucitor și gol
Desartete-ți orbite apar ca un simbol
Și sgomotele lumii le domini în tăcere.*

Eu pretind că cine a scris versurile astea, privește, oricum, dela
anum.te înălțimi ! Iar dacă nu mă pricep prea mult să aleg, o pa-
gină deschisă laîntâmplare e de ajuns totuș și ne oferă singură a-
cest nou peisaj :

*In zare fulgii, — volbură de stele —
Teseau tăcut, pe statiră de seară
Acelaș dor din care astă vară
Clădeam pe lut, fantastice castele.*

Sau aceste versuri, în sfârșit, din care citez, cu emoție, tot:

*Trecutul tău l-au răbojit unchieșii
Cu paloșul și slova sângerândă
Pe când durat-au neclintita pândă
Ce-a zămislit moșia și răzeșii.*

*Pe-atunci n'aveau streiniș să ne vândă
Domnești locașuri — Bucureștii leei —
Din turnuri vechi își asmuțian plăieșii
Orânduind a oștilor izbândă.*

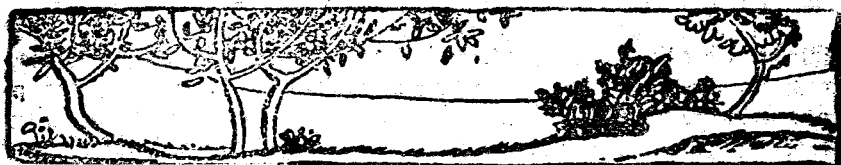
*Glas de demult, zvonirile de clopot
Își amintesc înviforatul clocot
Inchis pe veci în cronici și pisanii*

*Plutește 'n cer muștrarea vecinicii
Și plâng zădărn'citele strădan'i
Pe trupul pângărit al României.*

...George Cuza, prieten de elan, de tandrețe și de eroism, poet al
pământului, al pământului natal, pricep mai bine acum focul adânc
din care s'au ridicat toate flacărele pe care le știu ! Și într'o litera-
tură de voluptăți facile, și adeseori de simplu comerț, eu vă arăt pe
acest trubadur ideal care aspiră pe creasta de azur înalt, a celor
mai vechi cântări... O poesie de ascensiuni și de energie — e aici
tot George Cuza în bogata lui singurătate de acasă.

...Hai, atunci, în mulțumirea atâtor bucurii, să-i strângem mâna
în tăcere și să lăsăm să cadă, pe fruntea lui fericită, o frunză de
laur.

Toma Vlădescu

Pe drumuri de lumină

Vorba lui Miron Costin — se sperie gândul — la amintirea zarvei ce se stărnise, acum câțva ani, în lumea noastră literară, când în fiecare săptămână apărea câte o nouă revistă cu program modernist revoluționar și în fiecare zi se imbulzea la glorie câte o nouă semnătură.

Tot ce se scrisese până atunci era lipsit de orice valoare. Înaintașii erau ridicoli, trecutul nu era cotelat la noua bursă a literelor, cari prea românești nu erau, altfel decât drept expresie, a unei societăți neevoluatăe.

Scoli literare străine erau prezentate în lumină suspect de favorabilă și se făceau eforturi, care nu reușeau decât să lase o impresie penibilă, pentru încetățenirea acestora la noi. Patologia literară de peste hotare, departe de a fi considerată ca atare, era înconjurată de laude și se cerea imperios ca ea să ne furnizeze modele pentru scrisul nostru. Modele, care din nefericire au fost urmate de unii. Echivalentul scriptic al sgometelor din muzicile sălbaticeilor, a fost cultivat cu destulă perseverență în paginile unor anumite publicații, care din fericire sunt acum apuse și uitate.

Idealuri zise artistice, care mai de care mai b'zare, făceau obiectul străduințelor câte unui grupuleț, care se voia isbânditor în lupta de „inoire“ a literaturii române.

Și astfel pr'n fața cititorului de literatură au defilat reprezentanți tuturor genurilor de morbiditate literară. Nume, compuse din silabe adunate în așa fel încât să individualizeze literar pe indivizi, cărora nu le convenea să le fie cunoscut numele adevărat, sbârâneau mai abitir ca clopoștii de altădată ai cinematografeilor de periferie.

Pornografia, făcea progrese mari. Dela unele începuturi mai sficioase, s'a ajuns la îndrăsneli grave.

Era un spirit de disoluție, de pustuire, care a reusit în bună parte să îndepărteze op'nia publică de cercetarea activității literare.

Eroii lucrărilor literare, lansate cu sgomet de reclamă americană, erau escroci internaționali, figuri lipsite de vreo trăsătură nobilă, oameni pe care îi puteai plasa în orice peisagiu, fără ca ei să poată reprezenta altceva, decât aceeaș turpitudine. Ai un sim-

țământ de silă, când te gândești câte din aceste cărți păcătoase, care nu constituie nici mai mult nici mai puțin decât o înjosire a tiparului, au trecut prin vitrinele librăriei românești, cărți cari n'au reprezentat nimic, lipsite de orice cuprins de simțire românească, produse ale unor fantezii care chiar când puteau atinge culmi impresionante, nu se puteau emancipa de blestemul unui spirit negativist, erau sălțate de o critică agramată.

Publicist ca literară românească devenise un fel de bal al pseudonimelor. Nimeni nu te întreba de unde vii și ce vrei. Îți era deajuns o silabisire aproximativă a acestui biet grai românesc și o doză oarecare de fantezie, ca să te vezi printre aceia care se învăteau în iarmarocul literar.

Numai că viața literară nu poate fi o piață unde marfa se vinde cu kilogramul și nici un loc de întâlnire al oamenilor veniți din cele patru vânturi.

În rândurile de mai sus am întrebuințat timpul trecut, pentrucă ne place să credem că, în viața literară românească multe lucruri s'au schimbat în bine și că altele sunt pe cale de îndreptare.

Zărilor unor vremi mai bune pentru literele românești, se anunță din ce în ce mai cu tărie. Ofensiva unor personalități de seamă care constituie adevărați stâlpi de rezistență ai românismului și pe de altă parte, freamătul suflului tânăr al generațiilor noi, vor aduce cu siguranță acea primcnire morală, care este atât de mult dorită.

Până atunci însă mai e. Eforturile tuturor celor conștienți și cu dragoste de neam și cultură, trebuie să se îndrepte însă, în acest scop.

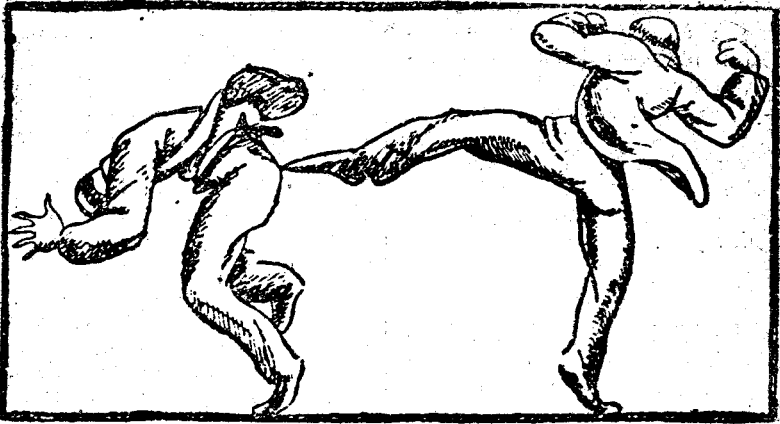
Suntem la o răspântie de drumuri. Scriitorul nu trebuie să-și uite rolul său social și național, mai ales în aceste vremuri.

O înălțare și o purificare a literaturii române este astăzi un comandament. Diabuelile nu sunt nicăeri bune. Și în literatură e la fel. Trebuie să ne hotărâm să pășim cu toată energia pe calea însănătoșirii noastre literare. Căci, după ceea ce a fost, se poate pe bună dreptate întrebuința cuvântul însănătoșire.

Dar schimbările mari nu se fac dela o zi la alta. Ele cer pe lângă muncă și cuget curat și timp. Principalul este să nu mai lăsăm să treacă vremea cu rătăcirii de tot felul.

Și aci este marea oțemare a tineretului, care ține cu înfrigurare condeiul în mână. El are datoria să nu se mai lase amăgit de scrierile înșelătoare ale scamatorilor, ci să asculte glasul conștiinței de neam. El trebuie să alunge ca un vis urât toate nălucirile bolnăviciose și să se plece cu smerenie în fața adevărului etern că fără o înfrățire cu aspirațiile colectivității naționale, orice trudă e zadarnică.

Dinu Roșu

I n s e m n ă r i

LITERATURA DE SCANDAL.— Sub acest titlu d. N. Georgescu publică în volum articolele scrise în campania dusă cu atâta bun simț și energie împotriva gloriilor de mucava ale scrisului pornografic susținut de reclama jidovească și de șabăgoimii tip Lovinescu.

Este o prețioasă operă de epurare, pentru care orice iubitor al scrisului românesc nu poate avea decât cuvinte de caldă și sinceră apreciere. În năzuința lor de a destrăma sufletul autohtonilor, iudeii și iudaisanții dăduseră năvală în literatură, căutând să surpe temelile sufletului nostru românesc.

Căldura, armonia, credința și tot ce constituie comoara etnicului nostru, scribi recrutați din magherișele de vechituri căutau să le ironizeze, proclamând în schimb drept artă tot ce este josnicie, tot ce este murdărie în suflete detracate.

Claritatea caracteristică sufletului românesc în expresiile sale au înlocuit-o cu elucubrații de epilep-

tici. Cele mai grozave antinomii, cele mai barbare împerecheri de noțiuni le prezentau drept strălucite realizări ale „noului spirit” în literatură. Noblețea era terfelită, gingășia era improșcată, pornirile de decretitudine prezentate drept noutăți realizate de acești asasini ai bunului simț.

Ceea ce desvăluie d. Georgescu în volumul său ne pare de necrezut. Și cu toate acestea sunt bucăți extrase din volume, asupra cărora o critică duhbind de necinste s'a pronunțat în cel mai elogios chip. Rămâne această carte un document, de care nu se va putea lipsi istoricul literar și cultural de mâine. Un document de care va trebui să se folosească cei ce vor face studii despre deraierile sufletului omenesc. Un ecou al nebuniei și al pornirei spre asasinat este tot ce au aruncat metecii pistruiați și susținătorii lor, în piața literară.

Talentul și verva d-lui N. Georgescu le expune însă disprețului

public în toată murdăria lor. Verbul său caustic, ironia sa sângeroasă le disecă expunându-le disprețului public. Scrisul românesc nu poate decât să-i exprime recunoștința sa d-lui Georgescu, pentru munca, pe care desigur nu a făcut-o încântat de ceea ce a văzut în literatura de atentat a jidovilor și jidovișilor.

CETAȚENI POLONI INDEZIRABILII. — Pentru a se împiedica înțoarcerea în Polonia a unor anumite persoane indezirabile și în special a unor evrei, s'a depus un proiect de lege prin care se reglementează retragerea drepturilor de cetățean polon în anumite cazuri. Proiectul este conceput pe baze atât de largi încât în mod practic se dă ministerului de interne depline puteri în privința retragerii dreptului de cetățean polon.

Vor pierde cetățenia:

Orice persoană care a avut în străinătate o acțiune în detrimentul statului polon.

Orice persoană care a locuit în străinătate cel puțin cinci ani după restaurarea Poloniei și care a pierdut orice contact cu statul polon sau nu s'a înțoarsă în Polonia într'un termen limitat după invitația reprezentanței diplomatice sau consulare polone competente;

Ridicarea cetățeniei este hotărâtă de ministrul de interne și nu are nevoie de nici o expunere de motive fiind executată imediat.

Alte paragrafe prevăd că pierderea calității de cetățean poate fi aplicată în unele cazuri femeilor și copiilor.

COMEMORARE. — La Cluj s'a comemorat, în cadrul unei frumoase serbări școlare, figura luptătorului care a fost *Teodor Mihali*.

Cu acest prilej s'a relevat contribuția pe care dr. Teodor Mihali a adus-o pe altarul Neamului în epoca rezistenței pasive care a început la 1867 și a ținut până la 1905. S'au arătat luptele noastre din zilele conferințelor naționale, ajungând la anul 1890 când și dr. T. Mihali ca tânăr avocat, intră în vârtejul luptelor politice ca membru în Comitetul central din Sibiu, luând parte la redactarea, prezentarea și răspândirea Memorandului. Pentru aceasta a fost ținut în procesul din care s'a ales cu 2 ani și jumătate închisoare, pe care în mare parte a și făcut-o la închisoarea din Vaș. Eșit de aici luă parte la noua consfătuire la Budapesta pentru stabilirea felului de luptă pentru viitor în vederea revendicării drepturilor politice ale Națiunii române. Drept rezultat se redactează un Manifest, în care se susțineau din nou cele cuprinse în Memorand și tot ce s'a declarat în timpul procesului. Acesta fiind semnat și de dr. T. Mihali, el fu din nou închis de poliția din Dej și pedepsit și cu amendă. Aceste dovezi arată că pe dr. T. Mihali nu l-au intimidat închisorile ungurești, cari pentru el au fost un mijloc de oțelire pentru a lupta cu mai multă dârzenie pentru drepturile Națiunii române din care se mândrea că poate face parte. În cadrele luptelor politice dr. T. Mihali mai semnă un apel în care Românii din Ardeal sunt îndemnați ca să serbeze la 15 Maiu 1898 împlinirea celor 50 ani dela memorabila adunare ținută la 1848 pe Câmpia Libertății din Blaj. Ținerea acesteia însă n'a fost admisă de guvernul unguresc.

ORGANIZAREA SINDICALA A STATULUI ITALIAN. — În cadrul ciclului de conferințe asupra „Dreptului public și organizarea

corporativă în Italia", d. prof. dr. Antonio Costanzo Deliperi a vorbit deunăzi la sediul cursurilor Institutului de cultură italiană, despre „Organizarea sindicală a Statului italian”.

Conferențiarul a ilustrat, mai întâi, caracterele, scopurile și poziția asociațiilor de meseriași în Stat, în Evul Mediu pentru a le opune asociațiilor sindicale moderne. Industrialismul modern a fost cel care a făcut să se nască mai întâi o conștiință de clasă și apoi asociațiile, pentru a tutela interesele profesionale. Nasc sindicate de lucrători și de patroni, care luptă între ele și contra statului, mai ales după ce socialismul își asumă direcția asociațiilor sindicale. Organizarea fascistă substituie luptei dintre clase, colaborarea între ele, — recunoaște asociațiile sindicale, care devin persoane juridice publice și institue o jurisdicție a muncii, pentru rezolvarea controverselor colective de muncă.

După ce expune variatele faze ale organizării sindicale italiene, dela legea din 3 Aprilie 1926, până la modificarea adusă în 1934 după constituirea corporațiilor, conferențiarul sfârșește prin a arăta, că „Ordinamentul sindical italian” nu are nici o legătură, nici cu sindicalismul revoluționar nici cu socialismul, — cum e respectată în Italia proprietatea privată și inițiativa individuală și cum a fost actualizat un regim de colaborare între clasele sociale, care tinde către eficacitatea productivă a națiunii.

Asociațiile sindicale italiene, controlate și disciplinate de stat, în loc de instrument de luptă și dezordine, ca în alte țări sunt un mijloc de echilibru și de pacificare socială.

RELAȚIILE POLONO-LITUANIENE. — Răspunzând în Senat la o interpelare a d-lui Fudakowski, d. Beck, ministrul Afacerilor Străine al Poloniei, a declarat următoarele cu privire la relațiile polono-lituaniene:

Cu privire la ultimul incident de frontieră, voi fi foarte scurt, căci, cu tot caracterul său dramatic, el nu este decât un fragment dintr-o mare problemă internațională. Țin însă să subliniez două puncte: un grănicer polon a căzut. Dacă sângele său pecețluște înțelegerea între cele două popoare vecine, Polonia și Lituania, atunci el și-a dat viața pentru o cauză nobilă. Pe lângă aceasta lumca trebuie să știe că în Polonia, alături de fiecare soldat în serviciu, se află întreaga națiune. Nu am de gând să spun mai mult asupra incidentului.

Trebuie să constat că în cursul numeroșilor ani cari au precedat evenimentele actuale, guvernul polon nu a lăsat să treacă nici o ocazie și nici o cale pentru a face mai bune și mai raționale condițiile normale, și deci periculoase, ale vecinătății noastre cu Lituania.

Constatarea faptului că epuizasem toate mijloacele diplomatice pe care le aveam la dispoziție în vederea îmbunătățirii stării de fapt anterioare a coincis cu o epocă în care instituțiile și metodele vieții internaționale — cari completau de mai multă vreme diplomația normală, — suferisese o înfrângere îndeobște cunoscută.

Opunând felul de a vedea al guvernului nostru, nervozității tot mai mari ce rezulta dintr-o asemenea evoluție a situației generale, am indicat în repetate rânduri că, pe de o parte, exista nevoia unei destinderi între state, — și în deosebi în ce ne privește în particular, — mai cu seamă între cele europene, și că, pe de altă parte, exista

un vechi procedeu, dintre cele mai simple dar care s'a dovedit deosebit de rodnic, și anume acela al contactului direct pe calea diplomatică.

Cu cea mai mare îngrijorare am constatat că — caz unic în Europa — acest procedeu nu se aplica în legătură cu unul din vecinii noștri, adică între noi și Lituania. Lipsa aceasta a celui mai simplu limbaj internațional nu numai că era deosebit de periculos dar el paraliza și relațiile normale de vecinătate zilnică între cele două state ale noastre.

Iată dece, atunci când ne-am găsit în fața tensiunii grave din ultimele zile, primul lucru pe care l-am făcut a fost să căutăm unde se află sursa acestui obstacol periculos care făcea imposibile bunele raporturi cu vecinul nostru, față de care noi nu nutream a priori nici un sentiment de ostilitate. Răspunsul la această întrebare era limpede: lipsa conversațiilor directe era cauza răului.

Concluzia nu era mai puțin limpede: trebuia să facem față acestor probleme de care depindea atitudinea noastră viitoare. După cum se știe, relațiile diplomatice cu Lituania au fost restabilite în ziua de 19 Martie. Suntem pe punctul de a continua lucrările tehnice cari au drept scop punerea lor practică.

Iată situația de azi. Toți acei cari se interesează în Polonia de gravele probleme ale vieții noastre naționale se întrebă care va fi rezultatul, care va fi desfășurarea viitoare a evenimentelor. Auzim din diferite părți opinii, ni se prezintă tot felul de proiecte. Vom auzi fără îndoială și critici și vom fi întrebați pentru ce nu am precizat mai mult acest viitor.

În această privință trebuie să ne referim la anumite principii și tradiții ale politicii polone. Noi primim lucrurile cu sânge rece. Știm

că în fiecare acțiune internațională sunt cel puțin doi parteneri. Or, noi ne înțelegem cu alții, pe baza reciprocității, și voim, în acțiunea noastră, să lucrăm în înțelegere cu partenerul nostru și nu contra lui.

Politica polonă nu se poate abate dela acest țel nici pe considerațiuni de ordin emotiv și nici, cu atât mai mult, de excitația, chiar deplin justificată, a opiniei publice. Singurul element cu adevărat periculos ar fi lipsa de bunăvoință din partea partenerului nostru. Nu vreau să presupun că în noua etapă a relațiilor polono-lituaniene vom avea de aface cu acest pericol.

Am putea găsi în trecutul nostru un mare număr de elemente capabile să influențeze examinarea binevoitoare a problemei polono-lituaniene. Dar să lăsăm trecutul istoriei. Din punctul de vedere al realității actuale, ajunge să se constate pur și simplu că poporul lituanian și-a creat propriul său stat și că aceasta este bunul său drept. Nu este același lucru cu dreptul pe care îl are de a face politică, atunci când această politică nu este de fapt propria sa politică.

Dacă însă vom reuși să întemeiem relațiile noastre de vecinătate pe baza unei bunăvoințe reciproce și a respectării normelor și obiceiurilor universal admise în viața internațională, Polonia va primi această politică cu cea mai deplină satisfacție.

Calea în această direcție este deschisă.

INFLUENȚE ROMANEȘTI ÎN CARPAȚI. — D. D. Crâncă de curând promovat doctor în slavistică la Universitatea din Praga, va publica în curând, în editura Institutului slav din capitala Cehoslovaciei, un important studiu

asupra „Influențelor românești în Carpați”. Tânărul cercetător al trecutului nostru se ocupă în deosebi cu problema vlahilor din Moravia. Această ramură de mult pierdută pentru neamul românesc prezintă și astăzi particularități, cari dovedesc originea ei din trunchiul românesc. Cuvinte, zicători, obiceiuri au rămas încă dovezi despre romanitatea acestor frați de mult instreinați.

JAPONIA REZISTA PE POZIȚIILE OCUPATE. — Răspunzând interpelării adresate de către reprezentantul partidului „Seiyukai” într'una din ședințele Dietei japoneze prințul Konoye, a declarat, între altele, următoarele:

„Este greu ca de pe acum să precizăm limitele temporale și teritoriale ale acțiunii noastre în China. Japonia nu se va retrage însă în nici un caz din teritoriile ocupate în prezent. Noi avem intenția să dăm o mare dezvoltare industriei și economiei acestor regiuni”.

ARHIVA LUI MAXIM GORKI. — Arhiva lui Maxim Gorki, care se află instalată la Moscova într'o clădire specială conține până în prezent 62.000 de manuscrise, scrisori și alte documente privitoare la viața opera și la relațiile marilor scriitori rus cu diferiți oameni. Manuscrisele lui Gorki nu sunt expuse. Ele se păstrează într'o sală specială construită din oțel, ca un fel de casetă pentru valori.

TRATATUL COMERCIAL AUSTRO-GERMAN NU MAI E ÎN VIGOARE. — Prin unirea Austriei cu Germania, tratatul comercial austro-german din 21 Aprilie 1930

a devenit caduc. Toate tarifele preferențiale și favorurile de orice fel, acordate în virtutea acestui tratat sunt primite.

În consecință, numeroase majorări ale taxelor de import ar urma să lovească articolele venite din țările care se bucură de clauza națiunii celei mai favorizate.

Dat fiind însă că o asemenea măsură nu este socotită oportună, decretul pentru modificarea regulilor vamale, din 22 Martie 1938, stabilește că taxele și tarifele vamale acordate Austriei prin tratatul austro-german vor fi aplicate, până la noua dispoziții, și articolelor provenite din țările ale căror produse se bucură, la intrarea în Germania de clauza națiunii celei mai favorizate.

COMUNISMUL IA UN MARE AVANT ÎN STATELE-UNITE. —

În ultima conferință a partidului comunist din Statele-Unite s'a relevat, cu multă satisfacție faptul că în urma acțiunii desfășurate, comunismul a luat un mare avânt, exercitând o influență tot mai simțită în viața politică de acolo.

S'a stabilit cu acest prilej că în ultimele 4 luni partidul comunist a câștigat 22 mii de noi membri, numărând în total 75 mii de membri înscrși, afară bineînțeles de marele număr de simpatizanți, cari ocupă în U. S. A. posturi înalte de stat și cari au un rol bine determinat și încadrat în mișcarea bolșevică.

„Prawda”, într'un recent număr al său, vorbind de partidul comunist din U. S. A. spune că el este mai puternic organizat în Alabama, acolo unde în trecut nu se găseau decât mici nuclee și acelea slabe și fără însemnătate. Remarcă totodată că în Alabama sunt mulți negri cari activează frățește, cot la cot cu albi” și că sunt așa de

tari încât n'au teamă nici de contra-acțiunea organizațiilor naționale, nici de organele polițienești.

De notat că printre negri, majoritate muncitori în fabrici, partidul comunist are peste 1 milion de aderenți, masă de care poate oricând uza ca manevră în atingerea scopului pe care-l urmărește.

În ce privește presa, partidul comunist are la dispoziție în U. S. A. trei mari cotidiene, scrise în limba engleză și anume: „The Daily Worker”, care apare la New-York, „Midwest Record” din Chicago și „Daily Peoples World” la San-Francisco; mai are apoi alte 15 cotidiene, scrise în alte limbi.

În noua campanie politică pe care o inaugurează acum, în vederea alegerilor din Noembrie a. c. partidul comunist — raliind toate forțele „democrate” într'un singur front — urmărește printre altele și creierea unor „vaste posibilități” de-a ajuta Spania roșie, atât cu armament și munițiuni, cât și cu trupe, precum și organizarea unui boicot general împotriva Japoniei.

Organul central al Kominternului „Rundschau” afirmă că marșele avânt pe care l-a luat comunismul în Statele Unite constituie un strălucit triumf al politicii frontului popular.

TEATRUL NAȚIONAL — „MADAME SANS-GENE”. PIESA ÎN 4 ACTE DE VICTORIEN SARDOU ȘI EMILE MOREAU. — Prima noastră scenă a reușit, în ultimii ani, să realizeze spectacole, conform cu menirea sa.

Într'adevăr, Teatrul Național ne-a prezentat câteva puneri în scenă, pe care nici un alt teatru din Capitală nu le-ar fi putut realiza.

Sunt piese care cer o anumită montare, un fast deosebit și un ansamblu artistic numeros și cu mari resurse. Pe acestea, alături de lucrările valoroase ale literaturii dramatice originale, trebuie mai ales să le aibă în vedere Teatrul Național. Căci comedii de salon și farse bulevardiere, se pot monta și sunt mereu prezentate de celelalte scene.

Deaceia nu poate fi decât aplaudată ideea de a se reprezenta piese de felul ultimei premiere a Teatrului Național. „Madame Sans-Gêne”, a lui Victorien Sardou și Emile Moreau, este o piesă care a știut să se emancipeze de rigiditatea adevărului istoric, fără ca spiritul anecdotic să fie dominant.

Marile prefaceri petrecute în Franța revoluționară au inspirat pe mulți autori, mulți lăsând să cadă accentul pe latura politică. Victorien Sardou și E. Moreau s'au mulțumit să caracterizeze unul din cele mai populare personaje ale acelor vremi, cunoscută sub numele de madame Sans-Gêne. Fosta spălătoreasă dintr'un cartier mărginaș al Parisului și apoi vivandieră care ia parte în mod eroic la luptele napoleoniene, ajunsă în urmă soție de mareșal și ducesa de Dantzig, nu se jenează să spuie adevărul și nici de originea sa. Ea este un temperament plin de viață și-și conduce acțiunile după un perfect bun simț, dar nu-și poate însuși regulile protocolului și felul de a se purta din „lumea bună”. Timpul și măsurile n'o schimbă.

Personajul acesta extrem de greu de interpretat, ne-a arătat încă o dată, ce mari resurse artistice are d-na Marioara Zimniceanu. D-sa a făcut o creație strălucită. Deasemenea d-nii G. Calboreanu și Ion Manolescu, în rolurile lui Napoleon și Fouché.

Un spectacol bun.